

Benjamin Kuras ČEŠI NA VLÁSKU

příručka
národního
přežívání

ČEŠI NA VLÁSKU

Příručka národního přežívání

PRAHA 2008

Benjamin Kuras: Češi na vlásku – Příručka národního přežívání

Vydání čtvrté, doplněné

Copyright © 1996, 1998, 1999, 2008 Benjamin Kuras

All rights reserved

Vydalo nakladatelství Baronet a.s., Izraelská 6, Praha 10, www.baronet.cz
v roce 2008 jako svou 1396. publikaci

Přebal a vazba © 2008 Ricardo a Baronet

Ilustrace © 2008 Zdeněk Mézl

Kresba na přebalu © 2008 Zdeněk Mézl

Sazba a grafická úprava Ricardo, Přemyslovská 38, Praha 3

Tisk a vazba: **FINIDR**, s. r. o., Český Těšín

Veškerá práva vyhrazena.

Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení.

Název a logo BARONET® jsou ochranné známky zapsané

Úřadem průmyslového vlastnictví pod čísly zápisu 216133 a 216134.

ISBN 978-80-7384-173-7

BARONET

Praha 2008

BENJAMIN KURAS

**ČEŠI
NA
VLÁSKU**

Příručka národního přežívání

I.

Vercajk české výdrže

„Češi,“ říká anglický kabalista Z'ev ben Shimon Halevi, „vždy uctívali tré: ženy, jídlo a Boha - v tomto pořadí.“

Mnohému cizinci, který se s Čechy obeznámil více než pouze namátkově, to možná připadne jako poměrně přesný postřeh. Asi si také všimne, že jak Češi stárnou a moudřejí, částečně své uctívací priority restrukturalizují: jídlo, ženy a Bůh.

Každý Čech ovšem ví, že toto se týká jenom těch deseti procent Čechů, kteří v Boha věří. U těch ostatních devadesáti si prosím za Boha dosaďte hokej, fotbal, peníze, chalupu, pivo či sbírání hub.

Češky naproti tomu jakýmsi zázrakem dokáží své za kance se pokládající české vepříky udržovat ve víře, že ony zbožňují jen jedno jediné: je. V čemž spočívá jejich hlavní zásluha o národní přežívání.

Což by také mohlo vysvětlit, proč se postkomunistická Praha stala domovem asi třiceti tisíc mladých nadržených a něhyžízničných amerických samců. A ruku na srdce, hoši. Kde jinde najdete tak sličně ženskou, něžnou, přítulnou a laskavou ženu s univerzitním diplomem, která si vás láskyplně vezme domů, donese vám snídani do postele, vyžehlí vám košili, odchází ráno do práce elegantně oblečená a vrací se domů veselá a nepostižená stresem, uvaří vám večeři, pomasíruje vás od hlavy k patě, pomiluje vás do němoty, vyfoukne si vás na další číslo, když už jste si mysleli, že jste na týden vyřízení, není unavená, nepředstírá orgasmus, stále vám říká, jak jste skvělí, nechce vás změnit - a dokáže pohodlně vyžít s průměrným platem 200 dolarů měsíčně?

Sluší se Češkám připsat k dobru i to, že ani s přílivem západních emancipačních proudů nepropadají feminismu. Ty nejsofistikovanější však začínají čím dál víc dávat přednost jízdě na koni.

Proměnlivé dějiny

Často se říkává, že národy, jejich charakter, temperament, tužby a míra úspěchu či neúspěchu jsou výsledkem jejich dějin. Je to ve skutečnosti naopak. Dějiny většiny národů se tvoří částečně z legend a mýtů, částečně z podjatého výkladu několika skutečně zdokumentovaných a několika údajných dějinných událostí, ale hlavně ze současného konsenzu vnímat kolektivní minulost tak, aby to napomáhalo vytvářet určitý model budoucnosti. Dějiny byly vždy výsledkem lidského rozhodování o nadcházejících konkrétních činech. To se řídí tím, jak lidé pojmají svoji minulost v době, kdy rozhodují. Přepisovat dějiny podle svého pojetí se záměrem změnit svou budoucnost je legitimní nástroj národního přežití.

To je něco, čeho jsou si Češi asi obzvlášť dobře vědomi, vzhledem k tomu, že během trvání jednoho lidského života se vnímali porůznu jako:

- a) hospodářská páteř Rakousko-Uherské říše, bez jejíž ochrany by však nedokázali přežít (přežili),
- b) vzorní demokraté západního stylu a velkého strategického významu pro demokratické velmoci Západu (hození přes palubu),
- c) most mezi Východem a Západem (po kterém se chodí),
- d) humanističtí socialisté, kteří přizpůsobí marxismus demokratickým evropským tradicím (na pár let před a pár hodin po pokojném předání vlády komunistům),
- e) socialisté s lidskou tváří (dostali přes ni)
- f) nejpodnikavější a nejzápadničtější z exkomunistických národů (jedna strana mince současného postkomunistického image) a
- g) nanicovatí a morálně pokroucení vychytralci

(druhá strana mince současného postkomunistického image).

Tato knížka se zaměřuje na některé dějinné mýty a legendy Čechů a události, které byly jejich výsledkem. Pokouší se rozbít některé z mýtů, jimiž Češi žijí, ať už vědomě či nevědomě, jak se blíží k přelomu tisíciletí. A uvažuje o jiných možných výkladech českých mýtů, které by mohly vést k odlišným výsledkům. To pro případ, že by se Češi jednoho dne rozhodli, že o jiné výsledky skutečně stojí.

Ani v sebemenším se tato knížka nesnaží předstírat, že předkládá přesný a dokonce ani jakž takž přibližný záznam dějinných událostí. Spokojuje se s tím, že je stejně zaujatá jako každý jiný dosud známý, či v budoucnu pravděpodobný pohled na české dějiny.

Účelem této zaujatosti není pomoci Čechům k vytvoření určitého konkrétního typu budoucnosti. Není jím ani pomoci jiným, aby na Čechy mohli pohlížet vlídněji (nebo nevlídněji), než by na ně pohlíželi jinak.

Jediným záměrem této knížky je vyždímat trochu dramatu a zábavy z toho, co se samotným Čechům vždycky prezentovalo jako cosi tak nudného a nezábavného, že je nepřekvapí ani nezostudí, když o vlastních dějinách vědí méně než angličtí podnikatelé a inženýři, kteří se snaží odčinit Mnichov pokusy o přímé a poctivé podnikání s českými firmami a českými činiteli v konkurenci s mazanějšími Němci, kteří už dávno vědí, kde a koho podmáznout.

Je sice asi pravda, že nudu z českých dějin udělaly úmyslně různé okupační mocnosti, a to s přesným záměrem: Vymazat z českého národního vědomí smysl pro politický význam, duchovní a mravní sílu, vojenskou bojeschopnost, kulturní úspěchy, ekonomické dovednosti, smysl pro vlastní slávu. Nicméně proniklo to tak hluboko do české duše, že bude potřeba více než jedné generace vytrvalého hmotného úspěchu, národní *chucpe* a občasného přátelského poždouchnutí od zavedených dobráků a velikánů. Kdo se rozhodne k nějakému tomu poždouch-

nutí, získá na tom několikanásobně, protože Češi se rádi odvděčují těm, kdo k jsou k nim laskaví, a dokonce i těm, o nichž si myslí, že by jednou laskaví být mohli.

Odolnost

Způsob, jakým se národy chovají, je přímo závislý na tom, jak pohlíží na sebe a na své dějiny. Podobně to, jak se k nim chovají druzí, závisí na tom, jak druzí pohlíží na ně a na jejich dějiny. To pak zase závisí na tom, jak národy dovolí druhým na ně pohlížet a k nim se chovat. Kdo má alespoň minimální smysl pro historii, tomu jistě neunikla dramatická proměna v psychologii letargických Britů po Churchillově „krev, pot a slzy“, nebo v životní odhodlanosti Židů po prohlášení nového izraelského státu „již nikdy nebude Žid beztrestně vražděn za to, že je Žid“.

V kostce - národ je tím, čím je rozhodující většina jeho členů odhodlaná být. Absence jasného odhodlání být něčím, co je jasně rozpoznatelné a co stojí za to bránit, a také absence dějinných mýtů, které by takovému odhodlání poskytly psychologickou podporu, je zaručeným receptem na odchod národa z dějin, receptem na jeho vstřebání do národa sousedního a odhodlanějšího, a na jeho kulturní a politický, ne-li už fyzický zánik.

Češi byli na pokraji zániku již několikrát. Už jen to, že tu dnes ještě jsou - poté, co jim i vševědouce Karl Marx předvídal zánik do konce devatenáctého století - svědčí o české výdrži, nezdolnosti a schopnosti opět se zvednout a oprášit, která se vždy znovu vynořuje jakoby odnikud a k překvapení každého.

Když Reichsprotektor Reinhard Heydrich zaškoloval svoje šéfy pražského gestapa, upozorňoval je, že zatím-

co Poláci či Jugoslávci jsou tvrdí a neohební, a tudíž snadno zlomitelní dostatečnou silou, Češi jsou bezpátevní a ohební jako proutky, které se pod tlakem skloní, ale švihnou zpět ve chvíli, kdy se to od nich nejmíň čeká. Pravdu měl, a ze světa odešel nejméně očekávaným zpětným švihem z Londýna vyslaných českých parašutistů v době, kdy se český odboj zdál pacifikovaný krabičkou sardinek za přesčasy na výrobě německých zbraní a munice v českých zbrojovkách.

V roce 1993, když se Slovensko vydalo na svou vlastní hrdou, ač trochu překerní cestu, dostali Češi jedinečnou příležitost - poprvé po více než pěti staletích - zjistit, kdo vlastně jsou, a vymudrovat, čím být chtějí - sami o sobě. Co zjistí a co vymudrují, bude záviset do značné míry na tom, které ze svých dějinných mýtů se rozhodnou vyhrabat, zveličit, připíchnout na stěnu, kterými ze svých dějinných mýtů žít.

Dojná koza

Vlažný přístup, který mají Češi k náboženství - pokud se vůbec obtěžují se k nějakému náboženství hlásit - by mohl vysvětlovat, proč náboženské různice stojí tak nízko na žebříčku českých předsudků. Mnohem významnější - a také na daleko přednějších místě - je závist úspěchu bližního. V potu tváře z úspěchu bližního se netěšiti budeš, by mohlo znít první české přikázání.

Žádné podstatné nábožensky motivované rozbroje nepostavily Čecha proti Čechovi od Třicetileté války. Ale hluboce zakořeněná nevraživost a hluboká nedůvěra vůči každému, komu se daří jen o chloupek líc, byla nepochybně rozhodujícím faktorem, který vrhl tento jinak důsledně

demokratický, humanistický, individualistický a nikoli snadno oblbnutelný národ do komunistického objetí na dvě generace. Právě ona nevraživost motivuje další generaci kapitalistických mláďat k řešení svých obchodních sporů prostřednictvím nájemních vrahů, kteří háží konkurenty do přehradních nádrží s železnými traverzami uvázanými kolem krku. Nebo je rozporcovávají a nakládají do sudů s lákem. To jen tak namátkou dvě z těch vytríbenějších a čím dál populárnějších podnikatelských strategií.

Tyto všechny postupy nejsou ničím víc, než jen nepatrně opepřenou verzí tradičního českého vtipu:

Francouzovi, Angličanovi a Čechovi se zjeví pohádkový dědeček s nabídkou, že jim splní každému jedno velké tajné přání. Francouz si vzpomene, jak se nedávno setkal s krásnou ženou, která je zasnoubená s jeho bývalým spolužákem. Přeje si s ní strávit jednu jedinou noc, než se stane spolužákovou manželkou. Angličan požádá o přesnou napodobeninu slonovinové dýmky Lorda Brondesburyho, s tím, že Jeho Lordstvu musí původní dýmka zůstat, aby si každý všiml obou. Čech se zmíní nesměle o krásné zdravé dojně koze, kterou vlastní jeho soused. „Chceš mít stejnou?“ ptá se kouzelný dědeček. „To ne, prosím,“ odpoví Čech, „já bych chtěl, aby mu zdechla.“

Ani hamižnost a závist nedokáží Čechy motivovat k tomu, aby propadli ďábelským silám Mamonu.

Flagelace

Málokterý národ vynakládá tolik času a duševní energie na mudrování o svém národním charakteru, účelu, úloze, smyslu bytí, mezinárodní pověsti a vlastním

image, jako Češi. Málokterý národ, který o své existenci mudruje, se tak často a vytrvale mylí ve svých závěrech. A pravděpodobně žádný národ v dějinách na sebe nepohlížel o tolik přísněji, než na něho pohlíželi druzí. Nezaujatému, nicméně sympatizujícímu pozorovateli se české seberozjímání jeví jako sebemrskačství. A to ještě přemnoho Čechů - většinou intelektuálů - má pocit, že sebe i národ zdaleka ještě nezbičovali dost.

Na předním místě mezi flagelanty jsou čeští novináři, kteří nacházejí obzvláštní potěchu ve vyhledávání všelijakých nechutných národních nešvarů za každou chybou či přečinem, kterých se dopouští téměř kdokoli, od vládních činitelů, poslanců a zástupců všech úrovní oficiální, po členy opozice, bývalé komunisty (kajícíky i nepoučitelné), bývalé disidenty (povýšené do oficiální či odsunuté k zapomnění), bývalé nekomunistické nedisidenty, řidiče, chodce, hudebníky filharmonie, bývalé návštěvníky divadel přeměněné v televizní čumitele, čtenáře určitých novin, nečtenáře určitých novin, a především - ostatní novináře. Nelze se pak divit, když český premiér veřejně spílá novinářům nejhnusnějších paťvorů, jací kdy chodili po této planetě.

„S lidmi jako jsme my, kteří se chovají, jako se chováme my, nemůžeme nikdy uskutečnit sen o vstupu do Evropy, a ani si to nezasloužíme,“ - zní populární flagelace v repertoáru českých intelektuálů. Je to konec konců také ta, která má největší naději být vyslechnuta, když všechny ostatní flagelace selhaly. Než se Evropa rozhodne Čechy přijmout - o čemž se podle odborníků má začít vážně uvažovat, na rozdíl od pustého žvanění, kolem roku 2005 - se Češi určitě vybičují do většího evropanství než samotní Evropané. Zda se od nich dá očekávat, že pak se sebemrskačstvím přestanou, je jiná otázka, kterou by se Evropa měla seriózně zabývat, než

Čechy přijme, aniž by napřed vydala nějaké protisebemrškačské direktivy.

Česká flagelace však přece jen má jeden spásný prvek. Na rozdíl od Poláků - jejichž historickým posláním je bičovat se za Evropu, nebo Rusů - kteří bičují sebe (a tu a tam i nějakého souseda) za spásu lidstva, Češi se většinou bičují jen tak pro legraci.

Moudrost neschopnosti

Charakteristiku každého národa - ať už vlastnoručně vymyšlenou nebo viděnou zvenčí - tvoří vždy směsice kladných a záporných vlastností. Jedinou výjimkou jsou Američané, kteří nemají naprosto žádné vlastnoručně vymyšlené záporné vlastnosti. Proto je taky mají všude tolik rádi.

Co vlastnoručně vyrobený image vnímá jako kladné, může se jevit jako záporné při pohledu zvenčí - a naopak. Národy se mohou dokonce i rozštěpit na nesmiřitelné tábory těch, kdo pokládají tentýž charakterový znak jeden jako kladný, druhý jako záporný. I kdyby se Češi neshodli v ničem jiném, jsou podivuhodně jednotní v tom, že se pokládají za tu nejneschopnější a nejzaostalejší bandu na této planetě - jednoho dne - a mimořádně osvícené nositele nejmodernější moudrosti, jen kdyby si svět dal tu práci je vyslechnout - dne druhého. Této půvabné směsi přijdeme víc na chuť, jakmile si všimneme, že ta neschopná banda jsou vždycky všichni ostatní Češi kromě nás, zatímco nositeli moudrosti jsme vždycky my, spíš než všichni ostatní Češi. Pokud ovšem ti ostatní Češi nejsou neschopní nositelé moudrosti a jako takoví jsou pak trapností a ostudou národa, bez ohledu na to, jak jsou třeba populární v zahraničí.

Česká intelektuální elita měla vždy patrné sklony povyšovat neschopnost na národní ctnost a dokonce ji pokládat za zvláštní národní silnou stránku, s kterou je možné na „ty schopné“ vyžrát a přemoci je - a ne-li to, pak rozhodně aspoň nad nimi mít početní převahu.

To platí zvláště v dobách vlády morálně nepřijatelných režimů, kdy - jak pravil známý český komediální herec - „je nemorální dělat úspěšnou kariéru za nemorálního režimu“. Protože Češi pokládali většinu svých vlád za nemorální, mají sklon pokládat za darebáka každého, komu se podaří v něčem uspět prakticky za jakéhokoli režimu.

Jedna maličkost, kterou Češi opomíjejí, když se snaží žít podle tohoto hesla slavného herce, je zamyslet se nad tím, jak se sám mohl stát slavným komediálním hercem, aniž by udělal úspěšnou kariéru. Ale dělat si srandu z národa je právě to, nač tu komediální herci jsou. Na totéž jsou tu i politici, z nichž většina, když se jich na to vážně zeptáme, by přiznala, že jsou v hloubi duše zhrzení komedianti.

Češi se nesnaží dost úpěnlivě nahrazovat své nemorální vlády vládami alespoň potenciálně morálnějšími, protože věří, že alternativa by byla přinejmenším stejně zlá a pravděpodobně horší - podle hesla, že každá změna je k horšímu. Logika spočívá v tom, že mravně čistý politik nemůže být nikdy schopný, neboť aby mohl získat adekvátní politické schopnosti a dovednosti, musel by dělat úspěšnou kariéru za nemorálního režimu, tudíž nemůže být morálně čistý.

Jestliže se nějaký morálně čistý člověk nějakým záhadným štěstím dostane k moci, bude podezírán z nemorálního paktu s nemorálními, nebo přinejmenším, že se nemorálními nechal zmanipulovat k tomu, aby veřejnost ohlupoval k víře, že se děje něco morálního, a musí tudíž být tupec - nebo přinejmenším neschopný (t.j. jeden z nás) - což je další národní trapnost a ostuda. Jestli-

že se zjistí, že byl skutečně morálně čistý, dříve než nastoupil do funkce, určitě se mezitím morálně znečistil, než se to zjistilo.

Umění trapnosti

Trapnost a ostuda patří mezi oblíbené české umělecké žánry. Jsou v nich také Češi mistři na slovo vzatí. Od útlého dětství - doma i ve škole - jsou Češi důkladně školeni k tomu, jak uvádět druhé do trapných situací. Vytrvale je v tom trénují rodiče i učitelé a trénink spočívá v častém opakování jednoduchého příkazu: „Neopovažuj se dělat osla ze sebe nebo z rodiny (skupiny, klubu, města, národa, atd.).“

To naučilo Čechy něčemu, v čem mají mistrnou dovednost - budování image. Úpěnlivě se snaží - a často i s úspěchem - prezentovat se vnějšímu světu v mnohem lepším světle, než v jakém se vidí sami. Dělají to ani ne tak tím, že by o sobě vyprávěli lži, pouze tím, že hospodárně zacházejí s pravdou. Tím, že tak trošičku - trošilinku - cenzurují fakta. Je to vlastně neškodné. Pod povrchem nic není nikdy tak dobré, jak to vypadá v obalu pro zahraniční spotřebu. Vytvářet své zemi (rodině, skupině, městu, atd.) špatný image - t.j. ztrapňovat ji a dělat jí ostudu - je ten nejhorší přečin, jakého se Čech může dopustit v očích svých spoluobčanů.

Ale protože dělat ze sebe osla - t.j. vytvářet trapné situace - je součástí přirozeného pudu a neupiratelným právem každého dítěte, české děti se brzy naučí, jak dělat osly z jiných lidí a z jiných rodin (jiných skupin, jiných klubů, jiných měst, jiných národů, atd.) a mít z toho nesmírnou legraci.

Protože je ale zároveň nikdo neučil, jak z trapných situací, do nichž je někdo jiný dostal, elegantně vyplachtit (nejsou národ námořníků), jedinou obranou, kterou mají k dispozici, je zavléct protivníka do ještě trapnější situace. Ten na to samozřejmě může odpovědět zase jen tím, že jim vytvoří situaci ještě trapnější. Nejskvělejší přehlídky mistrovství v tomto umění se dají zhlédnout v televizních debatách, jichž se slovutní představitelé účastní ne ani tak proto, aby prodiskutovali nějaký námět a dospěli k jeho zhodnocení - nýbrž proto, aby udělali co největší osly ze svých protivníků.

Někteří čeští činitelé tuto techniku rádi uplatňují i v zahraničí na nevinném, nezkušeném a nic netušícím publiku. Když dali jasně najevo „vy, pane/slečno, jste osel,“ každému, kdo se je na něco zeptal, vracejí se domů překvapení, jak pokroucené jsou zprávy o jejich zahraniční cestě, a o kolik méně dobré vůle jejich cesta vytvořila, než měli v úmyslu. Určitě to zase všechno zavinili ti oslové novinářští.

Jiní čeští činitelé se pak tetelí blahem z toho, jaké tito činitelé ze sebe dělají osly a jakou jsou ostudou národa. A tak umění trapnosti zdárně vzkvétá.

Jak mohlo Slovákům soužití s Čechy dávat nějaký smysl, je otázka, která stojí za seriózní historický rozbor. Aby se z toho vzpamatovali, budou asi potřebovat léta intenzívní psychoterapie. Ještě záhadnější - až skoro případ pro psychiatry - je, jak Sudetští Němci, kteří už po dvě generace žijí tak blaženě od Čechů oproštěni, mohou dnes chtít se k nim vracet. Naprosté šílenství.

Ledaže by tolik bažili po Češích, stejně jako všichni ostatní.

Pohoda

Češi milují pohodu. Milují ji tolik, že ohledy na pohodu obvykle převažují nad takovými prázdnými pojmy jako je ideologie, idealismus, hrdinství, čest, statečnost - a někdy i nad některými méně prázdnými jako povinnost, poctivost, etika, spolehlivost. Což neznamená, že by byli nepoctiví, neetičtí nebo nespolehliví, bez smyslu pro povinnost a loajalitu. Dovedou být velmi loajální, zavázaní a dokonce i hluboce oddaní své pohodě. Každý, kdo by od nich žádal loajalitu, by jim nejprve musel zaručit pohodu.

To dobře chápaly okupační nacistické úřady, které se úpěnlivě snažily nepodřítit Čechy tak tvrdé nepohodě jako Poláky, Srby, Řeky nebo Rusy. Češi se jim za to odměnili tím, že jim nepůsobili velké nepříjemnosti.

Tento vtip, který Češi neradi poslouchají příliš často, pravděpodobně vymyslel nějaký Slovák:

Potkají se Čech a Jugoslávec po válce a vyprávějí si o svých válečných zážitcích.

„My, hned jak jsme zahlédli nějakého Němce v uniformě, podřízli jsme mu krk,“ vypráví Jugoslávec s naprostou samozřejmostí.

Čech na to:

„My bychom to bývali rádi dělali taky, ale u nás se to nesmělo.“

České touze po pohodě a pohodlí nejlíp rozuměl komunistický režim, který Čechům připravil život sice nudný a idiotský, ale ve srovnání s ostatním komunistickým světem velmi pohodlný. Nebylo téměř rodiny, která by si nepostavila chalupu či chatu, kam utíkala každý víkend - a český víkend trvá od pátečního poledne do poledne pondělního.